

Jurjevanje

POSEBNI OBİČAJI. — BOJ »VESNIKA«. — PRVA PAŠA. — BOJ KAČAM! — ZLATA SOLNČNA SKLEDICA.

Svoičas so praznik sv. Jurija slavili s posebnimi običaji, ki so se še marsikje ohranili do današnjega dne.

Vaški fantje so si izbrali najlepšega dečka in ga napravili za Vesnika. Opletli so ga z zelenjem in cvetjem, mu dali v roko ozelenelo palico, ga vodili po vasi in peli:

»Zelenega Jurja vodimo,
masla in jajec prosimo,
ježibabo zganjamo
mladoletje trosimo.«

Pa še enega so izbrali. Tega pa niso oblekli v zelenje in cvetje, ampak so mu nataknili kožuh in ga naphali v slamo. Ta je bil Rabolj.

Čim je prišel Zeleni Jurij, Vesnik, na travnik, je bil tam tudi Rabolj. Tam sta se sprijela. Pa kaj bo nerodni Rabolj! Kakor za zimo je bil oblečen, v deželi pa je bila pomlad. Zato je Vesnik prav vedno premagal Rabolja.

Otroci so gledali ta boj, so bili vesili in peli:

»Pridi, sveti Jurij,
toplo nam zakuri.
Pridi sveti Marko,
in nam speci jarko!«

Tuintam ženejo na Jurjevo vsako leto prvokrat na pašo. Navsezgodaj, tudi že kmalu po polnoči pokajo pastirji z biči in trobijo v rogove, da tako preženejo čarovnice, ki bi zavdale kravam. Dekleta pa že na predvečer natrgajo cvetice in jih položijo kravam v jasli, da bodo imele potem vse leto dosti mleka. Zjutraj odženejo na pašo. Nič ne sme pozabiti lesenega ključa, s katerim vrta v zemljo in zraven pojejo:

»Sveti Jurij, tu imaš ključ,
odpri nam z njim nebeško luč!«

Ko priženejo na pašnik, pokleknejo in molijo:

»Sveti Velko, brani mojo belko,
sveti Češko, daj ji vime težko!
Sveti Jurij, ti pa nam zakuri,
da bo solnce peklo
in bo maslo teklo!«

Ves dan je veselo, saj se pleše in poje, da je kaj! Znana je tudi ona narodna:

»Jurij po potoku tuli
z belim hlebcem.
Če ga pojé,
domov ne sme,
če ga domov prinese,
hišo vso raznese.«

Na pašniku si napravljajo Jurja in ga v svoje veselje vodijo sem in tja. Vsi se

posipavajo s cvetjem in natikajo nase zelenje. (Celjska okolica.)

Na Jurjevo coprnice hodijo in kravam škodujejo, zato morajo pastirji na predvečer z biči pokati, gospodinje pa v rog trobiti. (Mursko polje.)

Pred Jurjem ne smemo cvetic duhati, sicer dobimo smrdljivo sapo.

Pred sv. Jurijem se mora uloviti prvi metulj rumenjaka in se mora dati kravam; potem dajo veliko mleka. (Slov. gorice.)

Pred Jurjevim in Križevim se daje kravam »ljanje« še pred solncem, da dobro doje in jim ne more nič škodovati.

Pred Jurjevim nimajo kače nobene moči.

Kdor pred Jurjevim gada ali modrasa dobi, mu mora jezik iztrgati in ga dati v kostno držalo. Nikogar se mu ni treba bati, ker vsakega premaga.

Kdor vidi pred Jurjevim kačo, bo skrbljiv, kdor pa slepa, bo len. (Sl. g.)

Ko na Jurjevo črednik žene na pašo, dobi pri vsakem gospodarju, kojega živino pase, tri jajca in nekaj zabele; na paši si potem praži cvrtje. Kadar pa živino prižene domov, jim splete, posebno onim, ki so lepše rasti. Vence in jim obesi na roge ali pa jim priveže na vrat. (Središče.)

Na Jurjevo pade iz solca zlata »solnčna skledica«. Kdor jo najde, dobi obilno blagoslova. Kdor iz solnčne ročke pije, je zmiraj zdrav, kdor pa iz nje je, ostane zmiraj mlad. (Prlekija.)

Na Jurjevo pade iz jutrnega solca čudotvorno zrcalo. Kdor je najde, vidi v njem vse, kar se daleč okrog godi. (Prekmurje.)

Ponarodela je že znana Oton Župančičeva:

»Sveti Jurij meč opaše,
konja bistrega zajaše.
Sveti Jurij k nam prihajaj,
po glavah pozimskih mahaj!«

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Torek, 24. aprila ob 20. uri »Jesenski ma-never«, ab. C. Premijera.

Sreda, 25. aprila ob 20. uri »Dva bregova« ab. D. Kuponi.

Četrtek, 26. aprila ob 20. uri »Lepa pustolovščina« ab. A. Premijera.

„Lepa pustolovščina“ v naši drami

Pisatelji »Lepa pustolovščina«, znani literarni kompanjoni Caillavet, Flers in Rey so pri publiku, ne samo na francoskem, temveč tudi drugod po svetu, posebno dobro zapisani. Imajo nekaj privilegirani položaj zato, ker nihče drugi ne zna tako prijetno zabavati, požgečkati, očarati in razpoložiti gledavca kakor baš oni. Pač jako dobro razumejo trenutna nagnjenja publike, njene instinkte in tradicije. Oni izvrstno gradijo svoje komedije. Struktura njihovih del je zares dovršena. In jako dobro vedo, da ima publika rada jasno in dobro pripravljeno, vse lepo povedano, kjer vse teče gladko od začetka do konca in se srečno konča, kakor si gledavec na tihem želi. Kako lahko in kako mojstrsko zapletajo baš v »Lepi pustolovščini« intrige in kako prebrisano in duhovito jih zopet razpredajo! Posebno drugo dejanje je naravnost model scene arhitekture.

Oni prav dobro vedo, da je publika v bistvu frivolna, da zahaja v gledališče najraje tedaj, kadar se zabava in da ni-

ma rada na odru resnične, grenke človeške bede. Zato ji nudijo namesto globokih dram, srčkana in sijajna dela — pikantne sladčice — v katerih je življenje ublaženo, graciozno olupšano, pokrito s pajčolanom romantičnosti. Vendar zablješči v njihovih delih tu in tam malo psihologije, malo satire in finega opazovanja življenja. Seveda oni ne vstvarjajo »karakterjev«, ampak samo majhne skice. V »Lepi pustolovščini« sta dva taka originalna lika: Valentin Le Barroyer, tip francoskega buržuaja, resen, točen, varčen, previden, eleganten, ki živi v kljub svojemu bogastvu jako enolično in prazno življenje; in gospa de Trevillac, ki se navdušuje za prošlost, ki ima na rada tudi sedanjost, pomlad, solnce in ki je zelo prizanesljiva za ljudske slabosti ter rada spregleda grehe mladih src.

Poleg tega vedo francoski komedijografi prav dobro, da ima publika rada vsakovrstne zadovoljščine in zato ji nudijo v istem komadu raznovrstne emocije. Po veselosti, trohico nežnosti, po solzah malo smeha — po toplem zopet hladno in narobe. V kopici frivolnosti, po nuce filozofske ironije, v bujni fantastiji, malo življenske resnice. Po vrsti: malo cinizma, malo melanlije, malo poezije... In končno — da razveselijo svojo publiko — dajejo za nameček še prgišče duha.

Med sodobnimi francoskimi dramskimi pisatelji ga ni, ki bi imel več duha kakor oni. Njihova ljubka, duhovita komedija je delana za prijetno zabavo, ki naj učinkuje kakor fin, okusen dessert po dobrem kosilu, je polna tistega tipičnega francoskega »esprit«, tisočletne civilizacije, rafiniranosti, kompliciranosti, »charme-a«, skratka: ena najboljših francoskih komedij. Rade Pregarc.

Mariborski in dnevni drobiž

Someščani!

V sredo dne 25. tm. prispo na povratku v domovino primator Prage gospod dr. Baxa s soprogo ter 15 senatorjev.

Odlčne goste bodo pozdravili na kolodvoru ob prihodu vlaka ob 14.48 predstavnikih civilnih ter vojaških oblasti in je naša dolžnost, da zastopnike Zlate Prage in vsega čehoslovaškega naroda čim najdostojnejše in v kar največjem številu pozdravimo in s tem dokažemo veliko bratsko ljubav, ki jo gojimo do severnih naših bratov.

Vabim vsa društva ter vse meščane Maribora, da se sprejema udeležijo v kar največjem številu. — Gostje ostanejo tu samo 40 minut in se odpeljejo ob 15.38.

Župan: dr. Juvan, s. r.

Novo prosvetno ognjišče v Melju

Meljčani so prosili Zvezo kult. društev, da bi ustanovila v Melju ljudsko knjižnico. Zveza se je takoj odzvala, zbrala primerno število knjig in dogovorili smo se, da bodi v nedeljo 22. aprila ustanovitev. Skrbelo nas je, ker knjige še niso bile vezane, donarja pa ni mnogo na razpolago. Tu so se Meljčani pokazali; brez pomisleka so prevzeli vse stroške za vezavo na svoje žepe. Vsa čast, ker stroški niso majhni, vezati smo dali 130 knjig. V nedeljo 22. tm. pa smo se zbrali pri g. Hönigmanu na Meljski cesti, da postane beseda meso. Pripravljalne posle je vodil g. Franc Bratož z Meljske c. 40., ki je tudi otvoril ustanovni sestanek. Zvezin predsednik A. Skala je v kratkih besedah obrazložil pomen Ljudske knjižnice sploh in posebej za Meljski okraj. V Mariboru je samo ena ljudska knjižnica premala, treba je vsaj še ene, če ne dveh. Začetki dveh sta. Zveza je že ustanovila l. 1927. ljudsko knjižnico za krčevinski okraj in Lajtersberg, in sedaj za Meljski okraj. Začenja torej tekma v čitanju in naraščanju knjižnice med Krčevinci in Meljčani. Bodi blagoslovljen ta boj! — Navzoči Meljčani, največ mladina, kar je zelo razveseljivo, so si izvolili sledeči knjižničarski odbor: gosp. Franc Bratož, Meljska c. 40. predsednik; g. Belle Franc, Meljska c. 9. knjižničar; g. Kadmas Jožef, Meljska c. 109. blagajnik. Ti trije gospodje so poverjeni, da poiščejo četrto osebo, ki bo pomagala pri izposojevanju knjig. Vsi knjižničarski odbori so poslovni odseki ZKD v Mariboru, kateri odgovarjajo za stanje in razvoj od nje ustanovljenih knjižnic. Za knjižnico v Melju je bil sprejet sledeči red: 1. Knjižnica ima svoj prostor na Meljski cesti št. 14. 2. Kdor pride prvič po knjige, plača enkrat za vselej 5 Din pristopnine. 3. Vsakdo si lahko izposodi največ 3 knjige. 4. Izposojevalnine je treba plačati za majhne knjige 1 Din, za večje 2 Din. 5. Knjige smeš obdržati največ 14 dni, po preteku 14 dni, dobiš opomin in plačš za vsak teden polno izposojevalnino, ako nisi pravočasno uredil zadeve s knjižničarjem. 6. Knjižnica je odprta vsako soboto od 2. do 5. Otvorjena bo v soboto 5. maja. Želimo knjižnici najlepši uspeh in razvoj! To je 19 knjižnica, ki jih ustanavlja Zveza kult. društev.

Srezki odbor SDS za Maribor mesto ima drevi ob 20. uri v Mariborskem dvoru svojo sejo, na kateri poroča med drugimi tudi dr. L. Pivko. Pridite polnoštevilno in točno. — Odbor.

Shod pridobitnih slojev.

Trgovski gremij ponovno opozarja na današnji shod trgovcev, obrtnikov in industrijecev ob 20. uri v Gambrinovi dvorani, ki naj bo glasna manifestacija proti krivicam in šikanam, katerih smo deležni s strani državne uprave. Zato bi bilo želeti čimvečje udeležbe. —

Srečke drž. razredne loterije 5. razreda so dospele in so naročnikom do 4. maja v naši upravi na razpolago. Eventualno neobnovljene srečke bomo po 4. maju prodajali drugim interesentom.

Uprava »Večernika«.

Akademija drž. ženskega učiteljišča v Mariboru

Vsakoletna prireditve gojenk našega državnega ženskega učiteljišča je zelo priljubljena zabava. Tudi letošnja akademija je zbrala v telovadnici zavoda mnogo občinstva. Dvorana je bila do zadnjega kotička polna: starši, profesorji, dijaki, so prihiteli poslušati skladno petje in druge prav zanimive točke sporeda. Višek prireditve je bila nedvomno klavirska točka gosp. Bibičeve, ki je igrala svoj koncert z neobičajno tehniko, čustvom in lepim predavanjem. Njena virtuoznost nam je nudila umetniški užitek prve vrste. Obe veseligrigi sta se igrali prav strumno in z dobrim efektom. Solo-speva sta zelo ugajala, nič manj tudi deklamaciji. Pohvalne omembe je vredno, da so tokrat gojenke priredile akademijo povsem v lastni režiji, z lastnimi silami, pod lastnim vodstvom. To nelé da razvija najboljše moči in sposobnosti, ampak je tudi za bodočnost važnega vzgojnega pomena. Saj vemo, da so učitelji na deželi tisti, ki vodijo in prirejajo vse zabave in slavnosti. Gojenkam, ki morajo zadovoljiti z lastnim trudom mestno občinstvo, ne bo težko na deželi primerno voditi kulturne prireditve.

»Haslo« na povratku.

V sredo, dne 25. t. m. ob 14.48 se vrača iz svoje turneje po naši državi pevsko društvo poljskih železniških uradnikov »Haslo« preko Maribora v domovino. Da se od bratskih slovenskih tovarišev dostojno poslovimo, je dolžnost vseh službe prostih tovarišev, da se jutri že pred prihodom vlaka zbero na postaji Maribor glavni kolodvor. — Za »Dravo«: Mohorko. Za »U. J. N. Ž. B.«: Muravs. —

Olepševalno, tujsko-prometno društvo za Maribor in okolico

ima danes, v torek, ob 20. uri v gostilni hotela pri Zamorcu glavno skupščino. Polnoštevilna udeležba nujno potrebna.

Glasbena Matica v Mariboru

je dobila za svojo turnejo od raznih strani prav znatne podpore, brez katerih se niti z mesta ne bi mogla gani. So to razni denarni zavodi, mesto Maribor, oblast in država. Pa tudi več privatnikov je poseglo v mošnjo in razveselilo Matico s prav lepimi darili. Tako je kupil g. notar Ašič 24 reklamnih slik za 1440 Din, g. Adolf Spatzek pa podaril Din 1000, Marko Rosner 200, župan Kerenčič in Pesnici 200, Branko Mejovšek 100. V imenu dobre stvari, ki ji služi Glasbena Matica, izreka zborovo vodstvo najlepšo zahvalo. —

Kdo je dobil tombolske dobitke v nedeljo?

Pri nedeljski dobroteljni tomboli nižjih poštah in brzojavnih nameštencev v Mariboru so dobili glavne dobitke: Kristina Grušovnik v Mariboru — pohištvo; N. Šajner v Mariboru — šivalni stroj; N. Natek v Mariboru — kolo; Matilda Šebec iz Slivnice — prašiča; gdč. Milka Grbec iz Maribora — otoman; Julija Brumen iz Rošpaha — kuhinjsko posodo; Vilko Rojko iz Studencev — 4 metre drv; Karel Dvoržak iz Maribora — gramofon; Rudolf Makar iz Bresternice — vrečo moke; Bala platna se je razdelila med sledečih sedem: Ivan Pišek iz Kamnice, Bogomir Golinar iz Radvanja, Berta Zavodnik, kaznilnica, Ivan Mikl iz Dolgoš, Otmar Bošak in Franc Prah iz Maribora in Matija Grgič iz Radvanja.

Člani šahovskega kluba v Mariboru, ki se udeležijo b-turnirja in oni, ki so pri zadnjem dosegli vsaj 50% točk, naj se v sredo 25. t. m. ob 8. zv. zberejo v kavarni »Jadrans«. — J. F.

Uganka.

Kako se človek dandanes najcenejše obleče?? (Rešitev v eni prihodnjih številkih.)

Streljačka družina Maribor

sporoča svojem članstvu, da se strelske vaje ne vršijo več na običajnem mestu, temveč odslej naprej vsako nedeljo predpoldan na travniku pri Magdalenškem parku. Začetek ob 9. uri. 856

Gojzerji.

lahki ½ težki in originalni kakor tudi nad 30 modelov promenadnih čevljev nudi Karo, Koroška c. 19. — IV.